

EU sviker sina EPA-löften

EU vill tvinga ett 70-tal fattigare länder att ingå ekonomiska avtal om handel som ska ge Europa en rad fördelar. Ända sedan 2002 har motståndet varit stort och nu börjar farhågorna besannas. Fråga bara 16 länder i Västindien. Där har det inte gått något vidare sedan EPA-avtalen undertecknades 2008.

VÄSTINDIEN HAR FÅTT ERFARA ATT EU inte lägger upp de resurser som förespeglats i förhandlingarna. Utlovad assistans för att bygga de strukturer som behövs för att införa de nya reglerna har uteblivit liksom även tekniköverföring. Det framkom när organisationer från 40 länder i EU samt Afrika, Västindien och Stilla havet, de så kallade AVS-länderna, möttes i Bryssel under våren. Huvudbudskapet från Afrika var att EPA-avtalen är förödande för kontinentens väg ur den globala ekonomiska krisen.

Hittills har bara regionen Västindien skrivit på ett handelsavtal med EU och det är avtal som även inkluderar tjänster, investeringar, patent och konkurrensregler.

– Vi har inte kommit någonstans när det gäller genomförandet av EPA. Det finns inga pengar. De företag som ville ha avtalen för att få tillgång till EU:s tjänstesektor är nu jättebesvikna, sa Shantal Munro-Knight från Barbados

Det är viktigt för AVS-länderna att EU verkligen ger ekonomiskt stöd som kompensation för de enorma kostnader som införandet av EPA-avtal medför. Men, som exemplet Västindien visar, blir det allt mer uppenbart att EU inte har några extra resurser för detta.

Nu slår dessutom den finansiella krisen till en andra gång och riskerar att sprida sig från Grekland till andra EU-länder. I det läget är det ingen som tror att EU kommer att lägga några större summor på kompensation.

Från samtliga tre regioner kom rapporter om hur matkrisen, den finansiella krisen och klimatförändringar påverkar länderna. Torkan förvärras, översvämningar ökar och jordbruket får kortare växtperioder i många av dessa länder. Att i det läget skriva på avtal som förbjuder de afrikanska länderna att skydda känsliga delar av marknader verkar väldigt riskabelt.

– Det här är den absolut sämsta tiden för afrikanska regeringar att skriva på bindande avtal. Sådana leder till att deras händer blir bakbundna i en period med stora förändringar och osäkerhet, sa Dot Keet från den sydafrikanska organisationen AIDC.

ETT AV MÅLEN MED EPA-AVTALEN är ökad regional integration. Men tvärtom skapar förhandlingarna problem och söndrar istället samtliga inblandade regioner.

– Existerande regioner och tullunioner splittras i EPA-förhandlingarna, sa Rangarirai Machededze från SEATINI, Zimbabwe.

Det problematiska med att inte ha en lokal eller regional marknad för sina varor visade sig efter vulkanutbrottet på Island då alla flyg till EU stoppades. Kenyas blomsterodlare, vars export av snittblommor står för 20 procent av landets exportintäkter, förlorade därmed miljontals kronor varje dag eftersom de inte hade någon afrikansk marknad att vända sig till.

Av de drygt 40 afrikanska länder som förhandlar med EU om EPA-avtal är det bara 10 enskilda länder som har skrivit på tillfälliga avtal som bara innefattar handel med varor.

För flera av länderna finns det i dessa avtal upp till 20 frågor som behöver lösas innan man kan tänka sig att skriva på de slutliga avtalen. EU har exempelvis drivit hårt att exportskatter ska förbjudas. Men sådana skatter är viktiga verktyg för att behålla råvaror i länderna och för att kunna bygga upp en egen förädlingsindustri. EU tänker dock inte ge efter i dessa frågor utan man siktar på breda avtal som ska innehålla även bestämmelser om handel med tjänster, investeringar, patentregler, konkurrensregler och offentlig upphandling. Alltså frågor som går utöver handel.

KRITIKEN FRÅN CIVILSAMHÄLLET i AVS-länderna mot EU:s totala brist på flexibilitet är stor. I resten av världen pågår nu försök att reglera marknaden för att minska de negativa effekterna av finanskrisen. Hyckleriet är iögonfallande: Peter Mandelsson, som under sin tid som EU:s handelskommissionär predikade frihandels fördelar, har under det senaste året som brittisk minister infört regleringar av marknaden för att skydda små och medelstora brittiska företag i spåren av finanskrisen.

Den internationella kampanjen mot EPA-avtalens utformning fortsätter på alla fronter. Målet är att påverka EU:s och AVS-ländernas förhandlare så att avtalen stärker utveckling och regional integration. I Sverige kommer Afrikagrupperna att lyfta EPA inför valet genom en enkät till riksdagspartierna, debattartiklar, paneldebatter, seminarier och namnsamling. För att riktigt inse hur hårt EPA-avtalen kan drabba kan man lyssna på en röst från den internationella tankesmedjan *South Center*.

– EPA-avtalen kommer att få mycket större konsekvenser för utvecklingen i Afrika än den globala uppvärmningen, säger Martin Kohr som var med i klimatförhandlingarna i Köpenhamn.

MARJA WOLPHER

Läs mer om EPA, följ utvecklingen i förhandlingarna och se vilka aktiviteter som planeras på www.afrikagrupperna.se